byrilin proliitaarinar negedegtɵ Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Buriaad-Mongoliin

YNEN

BK (b) namiin B-M. mozkom ba B-M. resp. TK bolon yiledb. eble- B-M. zeblelíin ɵmɵnɵɵs ɵdɵr byri niitelegdene. 1921 zilde garça baina.

1933 onii Aavgustiin 28 nii ɵdɵr

№194 (1051)

Zakika yne

Sara byriin 2 tɵk. 50 mɵngɵ 3 sariin 7 tɵk. 50 m. 6 sariin 15 tɵk. 12 sariin 30 tɵk. dugaar negeediin yne 10 mɵngɵ

„YNENII" KOROONII AADRIS Центросоюзная, 19. Телефоны: редактора-344, секретаря-323.

Tiraaziin komiisiin kɵdɵlmɵri mɵnɵɵ ɵdɵr dyyrene.

Mɵnɵɵ ɵdɵr-aavgustiin 28-nii ɵdɵr ydeşiin 6 cagta tiraaziin komiisiin kɵdɵlmɵriɵɵ dyyrgesenii ʙajariin zasidaani ʙolno. Uul zasedaanida uriaaliin ʙiçegtei kynyyd orono.

Nɵkɵdaa, tiraaz dyyree oʙligaacaa ʙuşuu şalgaza, şyyʙeriee aʙagtii.

...riaa kuriaalgada erkim çanariigi kangaka

...riaakuriaalgiin kampaani ji-...d kolkooznuudta ba sovkooz-...ta ekilzei. Ene zilde „kɵdɵl-...n" bolzoriin bogonidkogdoso-...a kuriaalgiin urida ziliinees ...d emkidkelteigeer ekileseni ...gleltegyi. Bide syyliin ɵdɵr-...lte zarim aimaguudiin kolkoo-...diin (Bargazan) bɵtɵmzɵtɵi-... kuriaalgaa ekileze baisan tu-...nedeeseluyydiigi abasaar bai-...l.

...beç kuriaalgiin meriicɵɵnii ...etei kamta bygede kolkoozni-... ba MTS-diin kɵdɵlmɵriçɵdiin ...raliigi ton erçemteigeer urga-...geegdeltei temeceliin çukala ... doldiidoko keregtei. Kaba-...arilgiin ɵdɵrnyydte mete ça ... asuudaluudni tologoilon ...daka josotoi.

...gebeç urida ziliin mete manai ...yblikiin olon kolkoozuudta ...onii geegdeltei dutuugaar juu ...laar temeceke jabadal yzeg-...

...RK-AKS ba BK (b) N TK oroo-... tariaanii kuriaalgiigi emkid-... tukai togtool dotor geegdel-... temecekiin tula „gaa bykenii ...sonuudiigi morini ba gariin ...uraar kuriaagdasan bykii tal-... deere urialgata josoor tarma-...gluunuudiigi cabçaka ba ku-...giin maşiinanuudtai orooso ...ogçodiigi zokioon baiguulka" ... kelesen baika" jum.;

...beç orooso togtoogçod zo-...doson tabigdaagyi ba koo-...udiigi kuriaasan gazar deere ...g ygei baina. Mɵnçɵlɵn cab-... tariaa kuriaaza abangyigeer ...og deerees tere tariaani geş-...ze baika jabadal yzegdene. ...imdaa ede orooso geelgenyyd ...alga deere kaişa kereg jaaraka ...aliin gardagaas boldog azai. ...im kolkoozuud azaliin talaar ...elegdee ygei kuriaalgiin bol-...argaza, kuriaalgiigi negedor bygede tasagnuud deere ekilkiig seden, namiin ba zasagiin „kuriaalgiigi tariaanii niite deere bolkiigi kyleel ygei, tasag bykeniigi tyyn deere tariaanii bolsonii ziseegeer cabçan ekileke" gesen zaabariigi martana. Nɵgɵɵ talaas, zarim kolkoozuud kuriaalgiin emkidkeliigi zɵbçɵrɵsɵgyi kooson uriaaldalaar, kuriaalgiin ba tariaatuşaalgiin oroo so ylemze jikeer geeke, teempiin koinoos oroldoloor solidog jabadalnuud manai soveed kolboonii tariaakuriaalga cagiin baidaliin erkeer manaas erte ekilesen kizaarnuud ba mozonuud yzegdesen azai.

Kuriaalgiin teempe deere yzeg deze bolko ene metiin spoortiin çunalda eris temecel sonoskoko josotoi. AKS ba TG iin togtooson kuriaalgiin ba tariaatuşaalgiin bolzornuudiigi çangaar barimtalza, urigça yndese ygeigeer tebdeke kereg ygei.

Gedelnyydtei temecelde MTS ba kolkooznuudta kuriaalgiin yjede azaliigi zɵbɵɵr emkidkel bol şiidkekii çanartai azai. Egeel enyynde —azaliin sain emkidkelde— kolkooz ba sovkooz bykende kuriaalgiigi cag dotorni, koolosonuudiigi geel ygeigeer abkiin arganuud baina.

Olon kolkooznuud kuriaalgiin ene talada bodomzo saitar tabina ygei. Mɵnɵɵ kyrter olonki brigaadanuudta zişee yje bolon ygei, bɵlɵglɵn kɵdɵlmɵrilɵdɵg baina. Tyyn deerees ylyy zogcol kɵɵrcɵgɵnɵɵn boldog azai. Gadana olonki kolkooznuudta otoguudiigi kolkoozuudiin brigaada bykende emkidkeke tukai kemzee abana ygei, tyyn deerees kolkoozniguud kɵdɵlmɵriiin gazarta odoko ba tendees bucalgandaa jike cagiigi tusa ygeigeer ɵngɵrgɵnɵ. Oroosiigi geelge ygeigeer kuriaalga, erkim çanariin koinoos temecel —yyrge juuma azai.

Bargazan ɵbɵsɵkuriaalgiigi bolzortoni dyyrgebe

Erkimyydiin sain turşalgiigi keregleze tasaldalaa darui usadkaka josotoi

Bargazan tɵsɵʙɵɵ 100 kuʙi dyyrgebe

(Bargazanaas teligraamaar)

Bargazanii aimagiin 36 kolkoozuud ɵɵsɵdiingɵɵ tɵsɵbiin josoor ɵbɵsɵ kuriaalgiin kɵdɵlmɵriiigi aavgustiin 14 ɵdɵr dyyrgeed „BK(b) Namiin Mozkomiin IV pleenymiin" neremzete ugtamal tɵsɵbiin josoor ɵbɵsɵ cabçalgiigi caaşani yrgelzelze baina. Ɵbɵsɵn bol ton zokis sain baidal dotoroo kuriaagdaza baina. Ene zilde kolkooznuud bol ɵbɵsɵɵ sainaar kuriaaza abasan uçaraas ulastaa tuşcagaad ba maliin tezeelde keregleed; caanani ilyy ɵbɵsɵn yldekeer tukailza baina.

Perykoov Kootov.

* * *

(Bargazanaas teligraamaar)

Aavgutiin 15-nii ɵdɵriin medeegeer kamta 476624 ceentnir ɵbɵsɵ coniogdoson bɵgɵɵd eneni Gaztararkomiin tɵsɵbɵɵr 101% bolno. Ugtamal tɵsɵbiin josoor ɵbɵsɵnii kuriaalga yrgelzelze baina, aavgustiin 15 aas ekilen jikenki kyciigi tariaa kuriaalgada gargababdi:

Petykoov Şelaavnikov

Ɵmçɵtɵn tɵsɵbɵɵ 27% dyyrgebe

Mukar Şiberiin aimagiin Bodonguudiin somon dotor ɵbɵsɵ kuriaalgiin kɵdɵlmɵri bolşoviig josoor emkidkegdee ɵdii. Kolkoozuud bol mɵnɵɵ kyrter tɵsɵbɵɵ dyyrgee ɵdii.

Aavgustiin 17-nii ɵdɵriin medeegeer Leenin komuuna 87%, Staalin komuuna 97%, Ogtiaabri arteel 97%, „Şine Zam" 100%, Moolotov arteel 83%, „Ulaan tujaa" 90%, Voroşiilov 60% gyicedkebe. Bykii kolkoozuud tɵsɵbɵɵ 91,2 kubi dyyrgebe.

Ɵmçɵtɵn 52,60 ga cabçaka tɵsɵbtei aadla araikan 15 ga cabçaba. „Şine zamiin" bolşoviig kɵdɵlmɵriɵɵs zizee abça, bişe kolkoozuud tɵsɵbɵɵ darui dyyrgeke josotoi.

Gatabiin.

MCS-iin direegce ɵbɵsɵkuriaalgiigi opiratiivnoor kɵtɵlbɵrilnɵ ygei

Agiin aimagiin Sɵdɵntiin somonii Dorziin neremzete arteel bol odoo zilde 2600 ga ɵbɵsɵ cabçaka tɵsɵbtei tula tyynde 16 maşiina ba 10 morin tarmuur kereglegdeke josotoi beisan aadla tendeki MCS bol oroidoo 10 maşiina, 6 tarmuur ɵgɵbɵ. Gekees gadana zapaas keregseleer ton dutamag.

MCS iin direegtor nɵkɵr Cerenzabiin gedeg ene kolkoozto keregtei maşiiniigi darui ɵkɵb geze keledeg bolboç bodoto deere gyicene ygei. MCS-iin direegciin zygees opiratiiv o ba bodoto kɵtɵlbɵri ɵgtɵnɵ ygei.

Tyzeemiin.

„Socialiizm" kumuuna ɵʙɵse kuriaalgiin kɵdɵlmɵriiigi dyyrgeʙe

Selenge. Derestein somonii „Socialiizm" komuuna ene ziliin ɵbɵsɵ kuriaalgiin kɵdɵlmɵriiigi aavgustiin 10 nii ɵdɵr cɵm tɵsɵbiin josoor 444 ga, 10.000 ceent. ilyytei ɵbɵsɵ kuriaaza dyyrgebe. Tus komuuna byke somon deeree tyryyn dyyrgekees gadna, byke Selengiin aimag dotoroo tyryyn dyyrgezei.

Tus kɵdɵlmɵmɵriiin kugacaa dotor gurban somonii kural deere tyryyn jabasan kolkooz mɵn gegdeze „ulaan tug" abasan baina.

Ene bol tus komuuniin olon geşyyd udaarniguudiin ba kɵtɵlbɵrilɵgçɵ Darmiin C. bolşoviig josoor kɵdɵlmɵrilsɵnii todorkoi gereçe mɵn.

D. Zigmidon.

Staalin komuuna ɵbɵsɵɵ dyyrgeed, tariaandaa orobo

Kori. Kezengiin „Staalinii" neremzete komuuna bol 11500 ceentnir ɵbɵsɵ kuriaaka tɵsɵbtei baisan aad, aavgusta 17-nii medeegeer 12000 ceentnir juu ali 100,4% gyicedkeed caaşaa yrgelzelze baikaas gadana, tariaakuriaalgada aavqusta 16 aas ekilen orobo.

Staaliniikinii ene kurdabçalaliigi niudargaçuudiin koroto agitaacanuudiigi buta cokison ba azalaa sainaar emkidkesenii açaar tuilaba.

Brigaada.

Ɵmçɵtɵn cabçalan ygei, geed gertee suuna

Mukar-Şiberiin Bodonguudiin somon dotor keden ɵrkɵtɵ ɵmçɵtɵn baibaç edeneriigi ɵbɵsɵnii kɵdɵlmɵridɵ elsyylke tukai tus somsoveed ba namiin yyr jamarç sanal bodol tabina ygei.

Enyynii ecesee, tedener bol „somsoveed bidende cabçalan tasalza ɵgɵbɵ ygei. Kaana jamar gazarta cabçakaa ugta medene ygei" geed ger gertee amarkan suuza baina. Mɵn Tyyncelen edener negeç gapaar kakalsan ygei. Uçar iimede ɵmçɵtɵniigi olşooko tooko ygei oportuniis yzeliigi darui tasacokizo, tedeniigi ɵbɵsɵnii kɵdɵlmɵridɵ elsyylke keregtei.

Dondobiin.

...aançeskiin kolkoozuudiin erkim sain zişee

Kytyliik

...ançeskiin selsoveediin tyryy-...çede zoriuuta ilgesen ...ulgabariini Aikomdo. Azalaa ...er emkidkeze ba kɵdɵlmɵri-...ɵ sainaar kɵdɵlgɵsɵnii yn-...n deere. angiin daisantai ...gam ygei temeceze, Ivaançes-... selsoveediin kolkoozuud ...oozuudiigi bolşoviigiin bolgoko ...olkoozçoniigi çanga çadaltai bolgoko gesen nɵk. Staalinii zaabariigi bejelyylen gyicedkeze, mal azaldaa tezeeliin beki baaza baiguulkatai kamta ulastaa tariaa tuşaaka ziliin tɵsɵbɵɵ aavgusta 1- kyrter bolzoroos urid 137% dyyrgeze bolşoviig josonii kɵdɵlmɵriiin sain yliger zişee yzyylbe.

BK(b) Namiin MK ba AKS bol ɵbɵsɵ tuşaalgiin froonto deere respyyblike dotoroo erkim suuri ezelsen tyryy jabagcadta bajar kyrgeze, tedeniigi ulaan sambarta biçeke zuuraa buriaad oronii bykii kolkoozuudiigi erkim tyryy jabagçadiin turşalgiigi keregleze ɵbɵsɵ beledkeliin tɵsɵbiigi bolzoroos uriad dyyrgekiin tɵlɵɵ bolşoviig josonii kɵdɵlmɵri jabuul kiigi uriaalna. Jerbaanov, Dorziin

Ɵbɵsɵ kuriaalgada saad kiigçediigi eris çandaar keseeke

Selengiin aimagiin Nojokon somonii Boroşiiloviin neremzete kolkooz bol ɵbɵsɵkuriaalgada ton jike tasaldaltai. Pravleeniin tyryy nɵk. Galsan Rinçinii gedeg cag yrgelze arkidaza jabakaas gadana kolkoozto kabaatai ed zɵɵriigi kudaldadag ba yrideg baina. Iime tyryylegçe tus kolkooziigi caaşadaa kɵtɵlbɵrilzɵ çadaka ygei. No. Boro

* * *

Koriiin aimagiin Ydiin somonii soveed dotoroo ɵbɵsɵkuriaalga ba paar kakalga ton sulaar jabaza baina. Somonii soveed ba namiin yyriin zygees enyyn tukai sanal bodol tabina ygei. Komsomool.

* * *

Selengiin aimagiin Derestein somon bol odoo ziliin ɵbɵsɵkuriaalgiigi bolzoriin josoor dyyrgeke tukai samsoveed ba namiin yyriin şugamaar jikeken kɵdɵlmɵri jabuulsan bolboç tereni bolşoviig teempe kangana ygei. Darui deere tus somonii „Socialiizm" komuuna bol ɵbɵsɵkuriaalga dyyrgeze, ulaan tog abkaas bişe syylde jabasan ba orgoozon temdeg abasan „Galiin Oço" kolkooz g. m. mɵnɵɵ kyrter teempe ygei baisaar. Tus kolkooziin Pravleeni bol ɵbɵsɵkuriaalgada opiratiiv kɵtɵlbɵri zaabari ɵgçɵ ba kɵdɵlmarɵɵ zɵbɵɵr emkidkeze ɵçɵɵ çadaa ɵdii.

G. Z. Zimbiin

* * *

Koriiin aimagiin Dunda kudanii somon dotoroo ɵbɵsɵkuriaalga ton sula jabana. Kolkooz bykende azal kɵdɵlmɵriigi zɵbɵɵr emkidkeke jabadal ogto ygei. Kɵdɵlmɵridɵ jabadag ygei loodor zalkuunar ton olon. yrgelziin brigaadiigi sainaar emkidkee ygei. Buşuu

Buriaad oronii erkim bolşoviiguudiin negen *)

...Tiime, Buriaad-Mongoliin kaar-...eere karakamaar baina. Jaaza ...ii niuur kubilanab. Ɵçɵɵ sa-...n Buriaadiin tula daida dee-... nyydel azaltan aduu malaa-...keseze jabasan, Taliinkid aduu ...udaa kool bidereze, negen ...iaas nɵgɵɵ suuridaa namnaza ... baraagaa çireze jabasan baina

...çɵɵ tyynii urida, kubiskal boi-...ende jamarç respyyblike ygei ...an şuu. Negentaa respyybli-... ygei tula tyynii kaarta kaa-... baikasam.

...on karankui zaka yzyyr gazar ...an ba generaal gybernaata-...l ezemdeze baisan. Endekiiin

M. N. JERBAANOV.

...duud kaanta zasagiin erkeer ...lagdan mɵlzɵgdɵzɵ tere yjede ...usa terɵltɵn" geze yzemzitei ...etei baisan azai. Kaanta zasa-...n misionaarnuud ɵɵsɵdiingɵɵ ...oszuulka bodolgoo jabuulza, „Busa tɵrɵltɵniigi" kereese zyyl-...ze oros bolgodog asan.

...Ene zaka karankui gazaraa „busa tɵrɵltɵn" Nikolai Jerbaanov gegçiinde kyy tɵrɵsɵn baina. „Busa tɵrɵltɵn" Nikalai Jerbaanoviin kyy jiree ɵdii cagaa Buriaad Mongoliin baidalda iime jike yyrgiigi gyicedkeke geze tere suurinaasani kenç sanasan ygei.

Misioneer—poop (oron lama) „busa tɵrɵltɵn" Jerbaanoviin kybyygi kereese zyylgeze Mikei geze nere ɵgɵsɵn baina.

... Ogtiaabri bol „Busa tɵrɵltɵnii" baisan okoopligi zadara cokizo, Ogtiaabriiin erkeer Buriaad-Mongoliin aradta ɵɵrɵɵ ilgabarilkiin erke ɵgtɵsɵn baina. Ogtiaabriiin erkeer kizaar zakada avtonoomito socialiis soveed respyyblike baiguulagdazai.

Uridiin yldengi kizaarta ba ankanii karankui zaka gazarta socialiis baiguulaltada orozoi.

...Buriaad ulasta şiliin zavoodiin Makanii Kombinaad PVRZ geke metiin indyysteriiin gigaantnuud urgaza, kɵdɵɵ azal socialiis kɵgzɵltiin zam deere bata zagcasan ba yseg biçeg medeke jabadal ulam byri kɵgzɵzɵ emnelgiin oronuud ɵrgɵdɵzɵ baina.

BK(b) nam ene jike baiguulaltiigi udaridan kɵtɵlbɵrilɵkiigi uridiin „busa tɵrɵltɵnii kyy Mikeide daalgasan baina.

... Ene ogtiaabriiin erke. mɵn

* * *

Namiin ceberlelgiin komiisiin tyryylegçe sonoskono:

—Nɵkɵr Jerbaanov... tanai eelzeen. Mɵnɵɵ ɵdɵr namiin gyn keregiigi gyicedkeze baisan PVRZ iin klyyb dotoroo aliga taşalgiin aguu çanga abiaan bolno. Zavoodiin barilgaçad Buriaadiin tyryyçiin emkidkegçidiin negiigi kendelen amarçalna.

BK(b) namiin Bur MK iin sekritaar jɵriin geşyydeer adali namiin ceberlelgiigi ɵngɵrɵbɵ. Nam bol nɵk. Jerbaanoviigi şalgakiigi PVRZ iin barilgaçadta daalgasan baina. Nɵk. Jerbaanov jɵrɵ busa PVRZ-iin klyybte ceberlelge ɵngɵrgɵnɵ şuu.

PVRZ iin barilga ba tabilga bol Buriaadiin debisker deere bolgogdoson uçar Buriaad-Mongoliin namiin emkiin yyskelge ba zuurçalgaar bolon nɵk. Jerbaanoviin yyskeleer bolson baina.

...Namiin bileed komiisada ɵgtɵsɵn.

—Bi Buriaad tariaaçanii kyy—geed nɵk. Jerbaanov ɵɵriingɵɵ avtobiograatijaa keleze ekilbe, Alairiin aimagiin Bakai geze bylygte tɵrɵsɵn azai.

Nɵk. Jerbaanoviin kelekiigi cuglaan bol aikabtar sergegeer kandaza sonosno. Kɵdɵlmɵriçɵd bol Mikein jabasan zamiigi, kubiskaliin tɵlɵɵ temecesen baidaliigi jike sonirkon baicaanad.

Kyyked baikadaa ceerkoviin-prikoodskii surguulida orozoi. Nasanç kɵgzɵzɵ baina. Ukaan medereliin kemzee ɵrgɵdɵzɵ baina. Tere yjiiin kɵmyyzilgiin majagta ecergyy medyylde bolbo.

1905 onii yje. Şabi baisan Jerbaanov surguuli dotoniin ecergyy bosolgoondo kabaadalcadag bolbo.

1905 onii kubiskaliin doldin baga nasatai Mikein medereliigi dairana. Idir buriaad Mikei ulam caaşaa suralcakiigi kysene.

Ɵɵriingɵɵ suraka kysel tukaigaa eke ecegedee kelekedeni, teden zɵbşɵɵnɵ.

Ecege ba tɵrɵlkideni tiigen iigen arai geze tabin tɵkɵrig mɵngɵ olzo ɵkɵdeni Mikei karmaandaa tabin tɵkɵrigtei bajartai keberitei Tomsk Koto oçobo.

Bagşanariin instityydte oroko sanaltai aad „şazanii nomloliin" talaar şalgaltada zigtei gojoor unaba. Gebeç nɵk. Mikeide erdemde surakiin kyseliin kysen jike baisan tula jɵrɵnkii erdemiin kyyrsede orobo. Oi modonii meeziin buulgabariçinii talaar şalgalta ɵgɵsɵn baina.

Tyyniigi dyyrgeze garaad 1913 on kyrter tus şugamaaraa ulasiin zurgaanda kɵlɵsɵnii alba kiize jabasan baina.

Sangiin kɵdɵlmɵri Jerbaanoviigi kangasan ygei.

Syyleereni nɵk. Jerbaanov tere yjiiin tyryy jabasan kynyydeer tanilcaza ekilbe.

Bɵlɵg nɵkɵd: Gorbunoov (mɵnɵɵ namiin geşyyn), Boikoov (daiında cagaantanda aluulsan) g. m—tei marksiizmiigi şinzilen ekelsen. Mikei bol Maarksiin surtaliigi sain oilgoson baina.

—1917 onii kubiskaliin yjede bi ulas tɵriin beledkeltei bolson, asuudaluudiigi ba baidaliin erkiigi tukailza çadaka bolson bainab—geze Jerbaanov kelene.

1917—20 onuudiin yjede buriaadiin inteligeenceneriin dunda komuniistnar ganca kojor baisan. Edenii negen nɵk M. Jerbaanov baisan baika jum. Baigaliin caana atamaanii reakciin bolzo ba Erkyydskde Kolçaagiin ɵimɵrgɵzɵ baikada Jerbaanov podpooliiin (niuuca) kɵdɵlmɵri jabuulsan baina.

Reakca butargagdazai. Atamaan Semioonov Sibiirees ba baigaliin caanaas namnagdaba.

Dorno gazaraa Alas dorniin rispyyblike baiguulagdaza, tyynde demokraad josonii ypravleeni togtoogdozoi.

— Selengiin tere zygte soveed zasag baisan, endeni „byfer"- alas dorniin rispyyblik baisan- geze nɵk. Jirbaanov kelene.

Baigal şadar bol soveed çanartai bolzoi. Avtonoomito rispyyblik baiguulka tukai asuudal garaba. Nɵk. Jerbaanov ene jike keregiin yyskelçidiin negen bolson baina.

— Ene keregiin tula bi Moskvaa oçoson. Staalinda kyresen . . . Iigeseer Buriaad Mongoliin Avtonoomito Socialiis Soveed Rispyyblik baiguulagdasan. Ene 1923 ondo bolson. Bide sajakan Buriaad Mongoliin 10 ziliin oin bajariigi ɵngɵrgɵsɵn ba taanar ɵɵsɵdɵɵ kabaadalcasan baina şuu.

Mikei Nikolaijiviç Jerbaanoviin byke baidal bol 1917 onoos Buriaad-Mongoliin baidal ba kɵgzɵltɵtɵi kolbootoi azai.

— 1927 ondo bi ɵɵriin ulas tɵriin suralcaliigi—Moskvaada marksiizmiin kyyrse garasan, egeel minii byke avtobiograafi iime baina.

— geed dyyrgebe.

Nɵk. Jerbaanoviin syyliin ygiigi aliga taşalga kuçana. Ene kɵndɵlɵlgɵ bol kolo kizaarta Leeninii yndesenii bodolgiigi zɵb jabuulza socialiis baiguulaltiigi udaridakiin tula №921130—iime dugaartai namiin bilieed namiin zygees bariuulsan bolşoviigto olon niitiin duralsaniigi gerçilene.

Klyyb dotor çimee ygei bolzoi. Komiisiin tyryylegçe nɵk. Makaarov duradkal oruulna.

— Nɵk. Jerbaanoviin „tula" juu ali „ecergyy" geze ken keleneb.

— Gancala „tula" geze keleze bolno.

— Bolşoviig jɵrɵdɵɵ ileşuu.

— Namda ygе ɵgɵgtii. Bi kelekem.

— Kelegtii—tanda yge ɵgtɵbɵ. Kelekiigi kysegçe klyybiin indar deere garana.

—Bi „tula" geze kelekeb. ... Nɵk. Jerbaanoviigi bi 1917 onoos, Erkyytskde jyynkeriin bosolgonii yjees medeke bainab. Tiikede bi 1—deki erkyygiin soveediin poolkiigi komaandalaza jabasan. Nɵk Jerbaanov ceregiin komisaar Zivcobtoi kamta jyynkeriin bosolgoniigi daraka jabadaliigi kɵtɵlbɵrilsɵn baina. Bide jyynkeriigi negen dooro butargasan. Mɵnɵɵ nɵk. Jerbaanoviin kɵtɵlbɵri dooro PVRZ-gi tyyn mete negen dooro byteeke geze bainabdi.—gebe

... Kagas sɵni. Zygeer keknç klyybees garaza oçono ygei, Ceberlelgiin cuglaan ynendee jarildaan bolson ba şalguulagça nɵk. Jerbaanov ynende iledkel kelesen baina.

PVRZ iin barilgaçadiin saişaakaani:

—PVRZ- gi jaaza ekilsen ba egeel juunda Buriaadiin dibesker deere Veerkneydiinskde baiguulka bolson jum?

—BMASSR-te Kolegtivizaaca jamar ɵngɵrɵzɵ boi? Kɵdɵlmɵriçɵniigi tegkeke jabadal jamar bainab? Jamar berkeçelyydiigi getelke cag bolkob? Enyyniigi jaagaad ilyygeer kiikeb? Rispyyblike dotoroo yndesen sojoliin baiguulaltiin talaar caaşaa eşɵɵ jamar zokioologonuud baina?—g.m.

Asuudaluud olon baisan. Ede bykende todorkoi ba gyiced kariuunuud ɵgtɵsɵn baina.

Komiisiin tyryylegçe dakin cuglaanii ɵmɵnɵ kandakani:

—Nɵk Jerbaanov namiin zergede baiza bulko uu?

Nɵk Makaaroviin asuudalda kɵndɵlɵlgiin duuriaagaar kariuulana.

Namiin geşyyn Mikei Nikolaiviç Jerbaanov şalgagdazai.

Ceberlelgiingee yjede bolşoviig Jerbaanov nege faagta tukai juma kelee ygei. TGK-bol tyyniigi ulaan tugiin oordinoor şagnaa geze kelee ygei.

Soveed zasagiin daisanuudiigi ecergyy temecelde tusagaar jabasanii tula.

Sergei Tajeeznii

*) Sergei Tajeezniin temdeglelees tobçouulga.

Sabotaazniguudta kamasuuri egesenii tula ceberlelgiin yyriin komiis taraagdaba

Ceberlelgiin Zyyn Sib. Kiz. komiisiin aavgusta 15-nii togtool

Baigaliin caanaki temer zamiin eskploataaciin (jabuulgiin) negedeki rajoonii namiin kolegtiiviigi ceberlesen byke-materiaaluudtai tanilcaka zuuraa namiin ceberlelgiin kizaarlin komiisiin togtookoni:

Namiin TK iin ba TKK-iin 1933 onii apreeli 28-nii ceberlelgiigi en gergelgiin çukala asan tukai „namiin geşyyn ba kandidaad bol namiin çukala togtooluudiigi ker zer ge gyicedkeseniigi, yiledberi sangiin tesebiin telee ba azaliin çu la daabarinuudiigi gyicedkekiin tula idebkitei temeceseniigi şalgakaar karaaduulka" gesen zaabari iin baibaç yyriin komiis (tyryyleg çe nek. Komaroovski) enyyn tukai medeze baigaad eeriingee bodoto kedelmeride ketelberi bolgoson ygei.

Namiin kolegtiiv, namiin geşyyd ba kandidaadnar temer zamiin traansport tukai TK-iin ba AKS-iin togtooliigi jaaza gyicedkeeb, kommuniistnar bol traansportiin kedelmeriigi eryyl sain bolgokiin tula jaaza temeceneb, traansport sangiin tesebiin tula ba azaliin temer zarçamiin tula tedenii avangaardiin yyrge jamarab geke metetei komiis bol namiin kolegtiiviin ce berlelgiigi kolboson ygei.

Komiis bol namiin kolegtiiviigi jerenkii deereni ba komuniistnariigi tuskailan aikabtar nariaar şalgaka ujalgatai baisan gebel, eksploataaciin negedeki rajoon bol gynzygei tasaldaltai baina.

Nyyrse teeke teseb cag yrgelze tasaldana. Tesebte daabarini gyicedkegdene ygei.

Parovooziin paark byri muugaar kedelmerildeg bolson (ijyymiisiin tyryylegçe nek. Kamaliin 25-aas aavgustiin 5 kyrter innokeentijevsk depoo 34 paro vooz dutuu egebe). Vagoonii selgelgen jikedesen, Azaliin zarçam dooro oroson.

Yyriin komiis bol ceberlelgiin zam ba arga tukai TK ba TKK-iin zaabariigi boloşogyigeer kazailgaza ceberlelgiigi buruu engergesen ba eeriingee kedelmeride joson tedii burtkraadaar kandaka zamda orozo enyygeer jikeken bydyylig alduunuudiigi kiisen bai na.

Namiin TK-iin togtooliin sabotaaz tukai yyriin komiisiin şiidkeberiigi ker zeb asaniigi dakin şalgaza yzekiigi kizaariin komiisiin duradkalda tus yyriin komiisiin tyryylegçe nek. Kamaroovski bol tusagaar biçeg ekedee nek. Beence gegçiin zygees namiin TK-iin ba AKS iin togtooliin sabotaaza kangalta ygei geze kariuu casan baina.

Karin tiime bişe faaktanuud ba dokuumintnuud, tyynçilen kizaariin komiisiin zaabariaar rajoonii komiisiin zygees tusagaar şalgalta kiisen byken deerees medekede rajoonii naçaalnig bol namiin TK ba AKS-iin temer zamiin traansport tukai togtooliigi. sabotiirobolzo, TK-iin ba AKS-iin kogtooliigi gyicedkeze baisan tutai direegciin nyyde daldalaza baisan baika jum.

Iimede ceberlelgiin yyriin komiis namiin geşyydiin zygees sabotaaza baisaniigi daraza tus eksplotaaciin rajoonii jikeken dutuunuudiigi budaza, enyygeer kizaariin komiisiigi mekelekiin boloşogyi buzagai zamda oroson baina.

Zyyn Sib. Kiz. komiisiin, togtookoni:

1. Ceberlelgiin komiisiin, negedeki eksploataaciin rajoonii yyr tukai şiidkeberiigi selgyylze, tus yyrte dakin ceberlelge engeregeke.

2. Leeninsk rajoonii ceberlelgiin komiisiin tyryylegçe nek. Persikoov), Baigaliin caanaki temer zamiin negedeki eksploataaciin rajoonii namiin kolegtiibiigi kojordokioo ceberlelge kikiigi daalgaka.

3. Sverdloovsk rajoonii ceberlelgiin komiisada, yyriin komiisiigi kangalta ygeigeer ketelberi leseniigi zaaka.

4. Yyriin komiisiigi, tyynde naidasan naidabariigi dyyrgee ygei ba tyynde daalgasan zoril gyicedkee ygei tula taraaka Komiisiin tyryylegçe baisan nek. Kamaroovskiigi dakin ceberlelgede kabaaduulka.

Namiin ceberlelgiin Zyyn Sib. Kiz. komiis.

Namiin ceberlelgiin Kiz. komiis ba kizkomiin tobçoonii togtool

Erkyydskiin ulasiin yniversteediin dergedeki namiin yyriin namiin geşyyd ba kandidaadnariigi ceberleke yjede yge kelesen yniversteediin nam ygei kedelegçe nek. Feedorov geçe bol namiin geşyyn nek Staroveeroviin zygees kaaildriigi kangalta ygeigeer ketelberileseniigi zaasan ba Staroveerov bol bişe deede surgulinuu dta calingiin tula kedeleseer yniversteedtee eeriingee gol kedelmeriigi suladkasan baina geze ile çelsen baina.

Namiin geşyyn Staroveerov, nek Feedorov gegçiin şyymzelelde jike dura ygeigeer karaaza, komuniist tula mestkom ba erdemiin kedelmeriçediin seegciin tobçoonoos „nek. Feedoroviin kiisen keregiigi ilerylze, ulas teriin alduu kiisen tula kariuucalgada kabaaduulkigi erilge kiisen baina.

Mestkom ba erdemiin kedelmeriçediin seegciin tobçoonii ketelberilegçed, namiin geşyyd Manee viç, Kykliin gegçed Staroveeroviin (uridani idebkitei trockiist) namiin ceberlelgiigi bodotoor buzarlakiigi oroldoson ba şyymzelel ba eeree şyymzeleligiigi kabçaka jabadaliigi bejelyylsen ynen keregiigi baicaaza karasan ygei.

Nek. Maneeviç, Kykliin ba Treetijakov gegçed namda esergyy Staroveeroviin yyskeliigi ilerylkiin orondo, karin Feedorovto duradkasani: „eeriingee ulas teriin alduugi medereze sonin biçegte ynen zyrkenees neemeleer keleke" ba enyyntei bamta jun gesen bainab gekede „yniversteediin kedelmeriçed ba suragçadiin ergen cuglaan deere jireke ziliin suralcaliin ekinde ene asuudaliigi zeblen tanilcuulka" çukala geze mederesen baika jum.

BK (b) namiin Sverdloobsk rajoonii komiteed ba tus rajoonii ceberlelgiin komiis bol Staroveeroviin keregiigi namda ecergyy jabadal geze ba Treetijakov, Maneeviç ba Kykliinii kiisen jabuulga şyymzelelyyd josotoi kabçasan geze zeb ba caĝ daruidani kelceze zeb cegnel eşeen bolboç eçee emkidkeliin çukala şiidkeberi kiisen ygei baina.

Kizkomiin tobçoon ba namiin ceberlelgiin Kiz. Komiisiin togtookoni.

1. Staroveeroviigi namiin geşyyn 1929 onii eeree şyymzeliigi kabçasanii tula ba namiin ceberlelgiigi muudkan unagaakiin jabadal kiisenii tula BK (b) namiin zergees gargaka.

2. Neked Maneeviç ba Kykliin gegçeçidiigi kojordokini ceberlelgede kabaaduulka.

Kizkomiin tobçoon. Namiin ceberlelgiin Kiz. komiis.

Namiin ceberlelgiin Teb komiisiin sekritariaadiin medeecel

Syyliin yjede namiin ceberlelgiin Teb komiista namiin geşyydiin ba mençelen orologçodto jun ali dagagçadta oruulagdagçadiin namiin ceberlelgiin mo ziin ba kizaariin komiisanuudiin togtooluudta gomodoson biçegyyd (apiliaaca) abtana. Ede apiliaacanuud ceke ceberlelgiin Teb komiista ilgegdedegees teden tukai materiaaliigi moziin ba kizaariin komiisanuudaas erike kereg garana, enyyn deerees apiliaaciin yzelge saatana.

Namiin ceberlelgiin Teb komiisiin sekritariaad namiin bygede geşyyd ba kandidaaduudiigi kerbee moziin jun ali kizaariin komiisiin togtooldo gomodol oruulbal tede eesediingee apiliaaciigi ceberlelgiin moziin ba kizaariin komiisaar damzuulan eke josotoigi me deecene.

Moziin ba kizaariin komiisanuud ceberlelgiin Tebiin komiisiin instryygciin 20 zyiliin yndeseer ede apiliaacanuudiigi bygede keregyydtei kabata neker tukai bygede medeecel nuudiigaar cag darui namiin ceberlelgiin Teb komiisada ilgeke josotoi.

Namiin ceberlelgiin BK(b)N-iin Teb komiisiin sekritariaad 1933 onii aavgusta 22.

SSRK-iin AKS, BK (b) N-iin TK ba BYETS-iin Togtool.

Kedelmeriçen ba alban kaagçadiin calingaas abadag teleberiiigi kasaka tukai

1. 1933 onii sentiaabriin 1-ees yiledberiçenii ebleliin geşyydiin geşyynii telberiigi kedelmeriçen ba alban kaagçadiin sariin calingiin 2% baisanaas nege proceentodoni oruulka.

2. 1933 onii sentiaabriin 1-ees namiin geşyynii telberiigi baga bolgon doro dursagdasan togtomol şkaaliin josoor teleke bolgobol:

100 tek. kyrter calin abagçad 20 meng. teleke.

101 es 150 tek. kyrter calin abagçad 60 m. teleke

151-es 200 tek. kyrter calin abagçad 1 tek teleke.

201-es 250 tek. kyrter calin abagçad 1 t. 50 m. teleke.

251-es 300 tek. kyrter calin abagçad 2 tek. teleke.

300 tekergees deeşe 500 tek. kyrter calin abagçad, caliingiigaa 2% teleke.

500 tekergees deeşe abagçad 3% teleke.

3. Kedelmeriçen ba alban kaagçad tyken keden olon niitiin sain duranii emkinyydiin geşyyn baibaç, tyynii kojoroos deeşe bişe sain duranii emkinyydte eeriingee duraar geşyynii teleberiigi oruulaad baikaar togtooko.

4. Ed kereglegçediin kopiracaanuud ba kedelmeriçenii kangaka tasaguud kedelmeriçen ba alban kaagçadiin calingaas eldebiin teleberinuudiigi daraza abka, tuulaiu b. gakain bairanuud g. m. bariigiin tuskai oruulganuudiigi imagta kopiratiivin difpai ba ORS iin tuskai teleberiees bişe nekeberiin daraza abka jabadaliigi koriko.

5. Magaziinuudiin, temer zamiin usan zamiin, poocto, teatr, kinoo g. m. gazaruudiin kaasaar damzuulan kedelmeriçen ba alban kaagçadiin dunda lotoriien bileed, zetoon, maark g. m. ujalgata josoor taraaka jabadaliigi ugtalan koriko.

6. Ene togtooldo durasagdasan teleberiigi kedelmeriçen ba alban kaagçad ton eseediingee sain duraar oruulan teleke. Ŭul teleberiigi albangazaruudiin ba yiledberiin bukgaalterinuudaar damzuulan nekeze abka jabadaliigi ugtalan koriko.

SSRKiin Arkomsoviin tyryylegçe V. Moolotov (Skriaabin).

BK (b)N TK-iin sekritaar I. Staalin.

BYETS-iin serkritaar Şveernik

Aduu maluudaa erkebişe dulaan bairaar kangaka

Anaagiin somondo kolkooziin barilga sula jabona

Menee jireke ebel malaa dulaan bairada ebelzyylke jabadaliigi be ledkeze, kolkoozuudiin maliin du laan bairanuudiin barilgiigi kurdadkaka ba kuuçan barilga bairanuu diigi zasabarilaka yje baisaar bai tar, zarim somon) kolkoozuud bol ebesenii kampaaniin ekilkeleer barilgiingaa kedelmerigi ogtolon orkzo dakin ekilkee martaza orkisan kolkoozuud olon ygegdeke baina.

Ziseelekede: Kori. Anaangiin so -monii „Ulaan tujaa" geze komuu na bol 100 ykeriin bagtaka ebeliin dulaan baira bariza ekilsen, enyyniigi sintiaabriin 15 kerter ıyyrgeed baika tesebtei aad, ebe sende orokodoo orkison, oroi 5% ni barigdaza dyyrsen ba kere gsel kadaasa şil, modo meteneri beldekegdeegyi dutamag baina. Men somonii „Leeninii tujaa" geze kokooz 500 koninii bagtaka baira bariza ekilsen aad, 50% bo lgood orkison; 100 ykeriin bagta ka ykeriin dulaan baira bairada ene zilde ykeree dulaan bairada leeç ygei, keregselnig beledkegdeegyi baina. Aşangiin somonii „Temeceliin çemeg" geze kolkooz ykeriin 1 kuuçan bairatai, 1 şiniigi menee zilde barisan, koninii nege dulaan baira bariza baitalaa matiriaalni duusaad dutuu orkison baina. „Iinternacionaal" geze kolkooz ajaar 1932 onii kabaas 150 ykeriin bagtaka dulaan baira bariza ekilsen aad, 2 deki zildee bari za duusagyi orkigdoo.

Ede faagtanuud bol sociiis mal azaliigi bolboson josoor debzyylke jabadaliigi cegnengyi, kaişa kereg orkison jabadal bolko tula, aimagiin gazariin tasagaas ankaralaa tabiza, aimag dotorki kolkoozuudiigiin maliin bairanuudiin tuskai kemzee ertenees abaltai cag boloo şuu.

S—Ganzuuriin

Suralcaliin zilde beledkel[...]

Surguuliiin keregiigi toogoogyi jabad[...] nam zasagiin keregiigi toogoogyi k[...]

PVRZ-iin namiin komiteediin abasan kemzee buşuu gyice[...]

Surguuliiin şine ziliin namiin yzelgede gabşagaiçalan beledkeke jabadal tukai nam ba zasagiin gazaraas ylemzeken ankaral tabiza bykiin kamta, Deede—ydiin PVRZiin karijaata FZY ba ekin şatiin surguulinuud jamar zergiin beledkelteigeer ugtaza bainab gekede nam ba zasagiin gazaraas sintiiabriin negende byke surguulinuudiin nomiin yzelgiigi erkebişe ekileke gesen ujalgatai togtoomzonuudiigi tasalduulakaar çigtei jike sulaar jabuulagdaza baina.

„Surguuliiin kereg bolbol gantala bagşanariin kereg" geze tooko, oişooko ygei jabadaluud azakuin emki salbarinuudiin zygees tokiooldoko deerees suragçadta kooliin zyiliigi ertees emkidkeke byjuu ger bairiigi bolon nom deb teriigi beledkeke jabadal zigşyyritei baidalda tokiooldood baina.

—„Stoloovo baiguulaka baira olzo egegtii, tiikede tanai bide belen"—geze kedelmeriçenii kooliin keregiigi erkilegçe naçaalnig nek. Karnauukov gegçe sanaa amar miselzeze suuka baiba.

Aavgustiin 22—iin eder zavoodiin namiin komiteediin sojol surtaliin keltesiin dergede togtoson zebleen deere FZY—iigi erkelegçe nek. Skriaabin surguuliiin şine ziliin nomiin yzelgede beledkeze baisanaa elidkekiin kamta.

—FZYde 300 suragçad baika josotoi aad, menee miin 140 medyyl ge kylieegdeed baina,—geze medyylsen deerees baicaan medekede PVRZ—iin jiree ediin yndesen kaadr bolko kedelmeriçediigi beledkeke jabadalda tuiliin zigşyyriteigeer kandaza, ulas teriin udka çanariigi oişooson ygei kereg to kiooldozo baina gebel zokiko azai.

Tynees gadana B. M. Ulasiin zokioon kebleke kyrieelenii dergedeki maimaanii keltes bol, PVRZ iin FZY iigi nom debteriin zyileer kangakiigi arcaza baisan jabadal bol, Buriaadiin giganiigi byke buriaad ulas barilga kegen Moziin namiin komiteediin gargasan loozoniigi martaza, mergezelte kedelmeriçediin gulamta bolko FZY iigi tuskaita esebees gazaaçalaza baisan ke[...]

reg men geze baicaaba tula moziin ba kotiin n[...] miteediin zygees eris[...] abkiin uçaraa ankaral t[...] reg men bolko uça[...] na.

Tiingeze, tus zebleenii ziin yndesen deerees namiin komiteediin b[...] nam komsomooliin ba emki salbarinuudiigi u[...] tuskai togtoomzo gargas[...] Tere togtoomziin yndes[...] yzelgede beledkeke j[...] udaarno reelce deere ta[...] tai ygei bol, tasalduulaka[...] di.

DKK beledkeltei ugtaza baina

PVRZ, Komunaalno azakuin distaanca (DKK) bol, surguuliiin şine ziliin nomiin yzelgiigi tasalduulka ygein uçaraa ylemzeken ankaral tabiza çadasan deerees, anka şatiin surguuliin baira bolko 21 ba 22 tooto baraakanuudiigi zasabarilaza josotoi gurimda oruulaza baikiin kamta, DKKiin naçaalnig nek. Izoonkov geg[...]

çe surguuliiin bairada t[...] barilganuudiigi eeringe[...] tada abaad jabuulaza bai[...]

—Sintiaabriin negend[...] bolood baika—geze me[...] kamta,—ene bol byke[...] zaluuçuudiin ederte ima[...] uulagdasan beleg bol[...]

Sovkooziin kyykediigi kaişan gelt[...]

PVRZ iin Sovkooziin dergede tuskai surguuli neegdee ygei baika deerees tendekiin kyykediigi ekin şatiin surguulida kabaaduulkadaa barilga deereki surguulida kanduulaka uçartai bolno.

Enyynii tula, ORS tus[...] ral tabiza sovkooziin k[...] kangaka tuskai koolii[...] baiguulka çukala kereg. kemzee abag!

Suralcaliin zilde belen boloodyi

Selenge-Derestein somonii ekin şatiin 4 ziliin surguuli 1933-34 onii suralcaliin zilde belen bolood baina. Menee surguuliiin ekilke eder kyrçe jireed baibaç, enyynii tukai sanaagaa zoboko kyn negeç ygei. Dutuu zyilnyydnii gebel suragçadiini kamtiin baira zasabarilagdaza dyyreedyi surguuliini ger zadagai, zarim conkoniini şil ebderkei, kanza peeçiniie ebderkei (barıuun koito bulangiin tasag), byke surguuliin nasatanii too byridkeligi gyiced abaa ygei suragçadni surguulidaa jirekiin beledkel ygei g.m. gol dutamag zyilyyd olon baina.

Surguuliin bykeli zilde tylike tylhee menee kyrter beledkegdee ygei ene bol suralcaliin zilde aikabtar jike tasaldal uçaruulka, geze keniç medeseer baisan, kereg tula zokiko gazaraas kemzee abka josotoi.

Gadana „Socialiizm" komunniin dergedeki surguuliiin baişangiin barilga menee kyrter dyyree ygei zadagai kebtene. Enyyniigi tasalduulza baisan zemeteni kariuucalgada kabaadu toi.

Tiin aimagiin gegeerel gaas surguulinuud tuka ced sanalaa tabina ygei, linuudiingaa kiize bykii diigi şalgan yzeke jabuuldag ygei baina.

Iime uçaraud deerees iin zilde cag bolzorto jabadal tasaldaza bain kemzee abagtii.

Kede[...]

[illegible]

Издательство „Бурятгиза" в Изда" Бурлито №32